

Naš List

Izhaja vsako soboto; ako je ta dan praznik, pa dan poprej. — „Naš List“ ima vsak mesec prilogo „Slovenska Gospodinja“ ter velja za celo leto 5 K. za pol leta K 2-50. Naročnina se plačuje vnaprej, na naročbe brez istočasno vposlane naročnine se ne ozira.

Uredništvo in upravnništvo je v Kamniku, kamor naj se izvolijo pošiljati dopisi, naročnina in reklamacije. Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi se računajo tristoletna petit-vrsta 16 v. za enkrat, 14 v. za dvakrat, 12 v. za trikrat, za večkratno objavljenje nizke cene.

Leto I.

V Kamniku, 4. marca 1905.

Štev. 9.

Voditelji našega naroda.

Ce spe ustne, potem odpro
duše svoje oči ...

Maurice Maeterlinck.

Slavni ruski slikar Vereščagin je narisal na platno med drugim tudi veliko piramido samih mrtvaških glav. Imenoval jo je „apoteozo vojske“ in podpisal je pod njo: Vsem velikim osvoboditeljem preteklosti, sedanjosti in bodočnosti. — Ko je stal nemški cesar Viljem II. pred temi podobami, mu je dejal: Vos tableaux sont la meilleure assurance contre la guerre — Vaše slike so najboljša sredstvo proti vojski.

Da bi imeli Slovenci svojega Vereščagina, bi bil tudi ta upravičen naslikati tako piramido človeških glav in jo posvetiti našim — voditeljem.

Vsak narod ima nekaj prvakov, ki mu stoje ob strani, pomagajo mu do boljše prihodnosti, bojujejo se za njegove pravice — a naši voditelji mu le škodujejo. Kaj jim je za svoje ljudstvo? Pri njih ne pomenja politiko narodne težnje, ampak svoj lastni „jaz“. Od osebnih koristi in udobnosti svojih prvakov, od osebnega razpoloženja poslancev — od tega je odvisen izvečine naš narod.

Naši voditelji so možje, ki sta jih dvignili obe stranki na svoj ščit, ne da bi se vprašalo, ali je mož zmožen zavedati se velike odgovornosti, ki jo je prevzel s tem trenutkom, ko ga je volil celokupni narod, da govori mesto njega, ali ne. Niti na misel nam ne pride, ustavljati se pri njih osebnostih — to prepustimo tistim, ki ne razločujejo vsled svoje kratkovidnosti že niti več privatne osebe od politike — mi hočemo govoriti le o tem, kar store oni ali ne store za svoj narod.

Mnogo Slovencev je, ki so uvideli že davno, kam nas popelje ta nezdravi, sebični strankarski prepir na slovenskih tleh, ali vsaka posamezna stranka jih zna tako terorizirati, da „spe njih usta, če tudi odpirajo njih duše svoje oči“. Človek, ki ni treba, da bi že naglašal, da je rodoljub, ali da podpira „rodoljubno“ časopisje — vsak človek, ki prevdara resno naš položaj, mora izprevideti, da nas popelje ta do groba, ker velja še danes rek: Duobus certantibus tertius gaudet — če se dva prepirata, se tretji smeje.

Straža na pokopališču.

Spisal Anton Čehov.

(Konec.)

„Spé ti ljubi mrtveci,“ je mrmral popotnik in nato glasno zastokal. „Spé, bogatini in siromaki, premeten in neumni, dobri in hudobni. Zdaj so vsi eno. In spali bodo, dokler ne zabuče trobente poslednje sodbe. Bog jih popelji v svoje kraljestvo in podeli jim večni mir in pokoj!“

Zdaj hodimo tu okrog, pa bo prišel enkrat čas, ko bomo počivali tudi mi tu,“ je dejal stražar.

„Tako je, tako. Vsi, vsi bomo počivali. Tacega človeka ni nikjer, ki bi mu ne bilo treba umreti. Oh, oh, oh! Naša dejanja so hudobna, naše misli prekašene! O ti grehi, ti grehi! O moja nenasitljiva duša, njene! O ti prokletstva; moje uživanja željno telo! Razjezil sem svojega Gospoda in rešitve nimam niti na tem, niti na onem svetu. Pogreznil sem se v grehih kakor črv v zemljo!“

„Res, ali umreti moramo!“

„To je ravno, da moramo umreti!“

„Romarju mora biti to veliko lažje, kakor izmed nas kateremu,“ pravi stražar na to.

„Saj je tudi romarjev več vrst. Na svetu so resnični romarji, ki so Bogu dopadljivi in ki skrbje

In kdo je ta tretji? To je naša slavna, pravico-ljubna, ljubeznjiva, odkritosrčna in enakopravna, naša c. in kr. vlada in v njej poosebljeni Nemec.

Daleč proč so nam tudi naivne misli o nadstrankarstvu, s katerim so nas obdali nekateri časopisi. Če smo povdarjali svoje neodvisno stališče, smo hoteli s tem le reči, da nismo glasilo katere prepirajočih se strank.

S tega svojega stališča tudi ne kritikujemo posameznih političnih strank na Slovenskem, to prepustimo v ta namen izhajajočim strankarskim glasilom, ali videli smo se upravičene, govoriti proti temu, kar počenjajo naši voditelji, naši poslanci — na škodo celokupnemu narodu.

Slučaj našega vseučilišča, dr. Tavčar-Ornigova zadeva, Lojd, dr. Dečkov travnik za gimnazijo ... vse to nam podaja lahko verno podobo naših voditeljev, naših prvakov po njih političnem delovanju.

Povsodi stopa v ospredje več ali manj osebna korist, nikjer ni prave zaupnosti ali odkritosrčnosti. Če ne dobimo vseučilišča, kdo bo tega kriv?

Z mirno vestjo lahko odgovarjamo naši javnosti: slovenski poslanci. Če je danes poslanec narodno-napredne stranke pri ministertvu in predlaga načrte za našo univerzo — brž je tam jutri katoliško-naroden poslanec s svojim programom, pobija načrte, ki jih je predložil dan poprej liberalci — in zopet narobe. In vlada se nam smeje v pest, češ, saj ti gospodje še sami ne vedo, kaj hočejo. Da se ne zamerimo niti tem niti onim — rajši nič. Tako sklepa vlada.

Dr. Tavčar je imel na razpolago nebroj drugih kričečih slučajev strankarstva graškega nadsodišča v Gracu, — zakaj je porabil baš svojo osebo kot tak primer? Razvidno je, da škoduje to celi akciji, ker stvar je bila vendar videti odlozna in vsa vehemenca njegovega govora se je razbila ob tem dejstvu.

In zdaj „Lojd“! Kako lepo je bilo čitati nekoč te ideje o združenju dalmatinskih bark v veliko slovansko pomorsko podjetje, in zdaj je vse prizadevanje delavnega in agilnega župana ljubljanskega zaman. Zakaj? Da se bodo uprli dalmatinski imejtelji bark češkemu denarju, je ležalo vendar na dlani, tembolj ko so i oni zbirali svoj denar v posebno glavnico. Prijatelj našega lista nam je celo sporočil kot vero-

za svojo dušo; drugje so zopet taki, ki blodé po noči na pokopališčih in delajo satanu svoje veselje ... Resnično! Znaš dobiti tudi romarja, ki te udari s sekuro po glavi, če se mu le zljubi, in še celo tako, da daš kar dušo od sebe!“

„Pa zakaj govoriš tako?“

„Kar tako ... Poglej sem, tu se mi zdi, da so ona vratica. Odpri jih, ljubi mož!“

Stražar je tipaje odprl duri, prijel popotnika za rokav, ga vodil nekaj časa naprej in mu potem dejal: „Tu se neha pokopališče. Zdaj hodi vedno ob njivah, v enomer, dokler ne zadeneš na kolovozno pot. Toda ne daleč od tu je mejni jarek, pazi, da ne zletiš vanj ... Ko pa prideš do ceste, se obrni na desno in tako dospeš do Mitrijevega mlina ...“

„Oh, oh, oh ...“ zastoka popotnik po daljšem molku. — „Mislim, da nimam zdaj nobenega povoda več, priti do Mitrijevega mlina ... Kateremu vragu na ljubo pa naj bi šel tja? Ostal bom rajši pri tebi, prijateljček!“

„Kaj ti pride na misel, da hočeš zdaj tu ostati?“

„No tako ... V tvoji družbi je prijetneje! ...“

„Si si pa ravno pravega izbral! Praviš, da si romar, pa kakor vidim, ti je več za neumnosti ...“

dostojno vest, da so stali že v zvezi z nekim mogoče politično najbolj izsolanim in zmožnim Slovincem. Ali je bilo to g. Hribarju res neznano?

Tudi zadeva celjske gimnazije nam dokazuje, da manjka našim prvakom odkritosrčnosti. Da bi delal v tako važnem vprašanju dr. Dečko sporazumno z narodom, bi ne doživel teh nepravil, ki so mu jih znali zakriviti posamezniki.

Dr. Šušteršiču očitajo, da se je prelevil iz ateista v gorečega kristjana v nadi velikih osebnih koristi. Ni naš namen raziskavati, kako globoko in istinito je njegovo prepričanje; mi konstatujemo le, da je njemu pokorna vsa katoliško-narodna stranka in da se v njej brez njegove volje nič važnega ne zgodi, kakor poosebljuje zopet na drugi strani dr. Tavčar narodno-napredno stranko.

In ravno to nam škoduje, da se je razvil strankarski boj v osebnosti gg. Šušteršiča in Tavčarja. — Ta dva voditelja obeh strank bi se morala čutiti vzvišena nad svojima osebnostima, če res ljubita svoj narod, in spominjala naj bi se koalicije v ogrski zbornici, kjer so se združili klerikalci celo z revolucionarji, le da varujejo koristi in svobodo naroda. Govorila naj bi z Nietzschejem: „Wir haben einige Jahre alles Große und Kleine gemeinsam gehabt, es gab ein Vertrauen ohne Grenzen.“

Vsi poslanci bi morali stopiti kakor en mož v tisto koalicijo, ki bi priborila najprej narodu pravice — potem še le naj bi se prepirali za svoja strankarska načela.

Ker prodre večasih v javnost tudi vest, da so si i katoliško-narodni poslanci kdaj med seboj needini, nam dokazuje to, da niso vsi duhovniki zato, da se porablja vera in Krist v politične namene.

Tudi če bi liberalci res hoteli zanesti med ljudstvo ateizem, bi bila to velika taktična napaka. Mi pa smo prepričani, da jim to niti na misel ne more priti.

S tem menimo dati svojim veljakom „puff to set him right again“ — migljaj, ki naj bi jih pripravi na pravo pot.

Govorimo še enkrat z Nietzschejem:

„Ich sprach mein Wort, ich zerbrechte an meinem Wort: so will es mein ewiges Los — als Verkünder gehe ich zu Grunde“ — — — — —

„Gotovo te imam rad,“ se je hripavo smejal tujec. — „O, ti moj ljubi, ti moj ljubi! Se me boš pač še dolgo spominjal, mene — romarja ...“

„Zakaj naj bi se ravno na te posebno spominjal?“

„Nu tako ... Ker sem te ukanil na premeten način ... Kaj sem mari kak romar? Saj vendar nikamor ne romam ...“

„Pa kdo si potem?“

„Eden izmed umrlih ... Ravno sem prišel iz groba ... Ali se spominjaš na kovača Gubareva, ki se je obesil v mastenici*? Tisti Gubarev sem jaz ...“

„Ne laži vendar!“

Stražar mu ni verjel, ali vzlic temu je čutil, kakor da bi mu šlo nekaj težkega in mrzlega po telesu, kakor strah in skrb, da je zapustil svoje mesto kot straža in se podal zdaj na ta konec. Tipal je okrog malih vrat ...

„Čakaj malo, kam pa hočeš?“ mu pravi tujec in ga zgrabi za roko. — „Oh, oh, oh ... pogledaj človek, kakšen si vendar ti! Kako me moreš pustiti zdaj tu samega?“

„Izpusti me!“ kriči stražar in zaman poskuša, oprostiti se tujčeve roke.

* Teden pred Veliko nočjo.

Državni zbor.

308. seja.

Za drugo branje rekrutnega zakona je priglasi-
šenih za 17 govornikov (izmed Jugoslovanih Pogačnik)
proti 27 govornikov (Jugoslovani: Biankini, Zaffron,
Spinčič).

Fresl (češ. rad.) se pritožuje zaradi obstoječih
vojaških razmer, zaradi mučenja vojakov. Govori za
olajšave orožnih vaj. Zadnji dve morata odpasti. Re-
zervistom, ki imajo družino in so ubogi, se naj plača
za vsako vajo odškodnina. V to naj se porabijo
obresti oficirskih ženitvanskih taks.

Dr. Marchet (nem. napr.) pravi, da ni res,
da je Ogrov 20 milijonov, kakor to oni trdijo, ampak
k večjem 87 milijonov.

Pospišil (Mladočeh): Predno dovolimo re-
krute, se mora znižati vojaška služba na dve leti.

309. seja.

Welsersheimb (voj. min.) odgovarja pred-
govornikom: Rezervistom se ne bi mogla dati od-
škodnina, ker bi bili ti stroški preveliki, tudi ne
trpinčijo vojakov tako, kakor poročajo to poslanci.
(Ugovori.) Prosi, da glasujejo vsi za sprejem rekrut-
nega zakonika.

Fořt (Mladočeh): Ločitev Ogrske od Avstrije
ne bo nikomur bolj škodovala, kakor Ogrom samim.
Obdaja jih 100 milijonov Slovanov in 90 milijonov
Nemcev, ki jih bodo kmalu absorbirali. — Naša
dolžnost ni, skrbeti za enotnost armade. Kakor imajo
Nemci in Ogrji tu svoje predprave, tako bi jih morali
imeti tudi drugi narodi. Zahteva v Avstriji av-
tonomijo po narodnostih.

Biankini (slov. hrv. klub) zatrjuje, da bomo
imeli čim prej vojsko z Italijo, to dokazujejo vse
priprave. In boj bo treba biti na Adrijanskem morju.
Naša mornarica je v primer z italijansko mnogo
slabša. Dalmacija še danes nima zveze s središčem
Avstrije.

Ko govori še Poljak Korol, se konča debata.
Glavna govornika za Pogačnik, proti Schuh-
meier.

Nato se sprejme nujnost predloga, da se izbolj-
šajo plače in razmere poštanim pomožnim urad-
nikom.

310. seja.

Berks (divjak) interpelira zaradi olajšave voz-
nine za bosanski les.

Potem se konča drugo branje rekrutnega zaka-
nika, ki se sprejme. Takoj zatem se prične s tretjim
branjem te predloge. Oba glavna govornika sta si
edina v tem, da naj se določijo rekruti šele tedaj,
ko se zgodi to tudi na Ogrskem. Pogačnik zahteva
pravice Jugoslovanom.

Tudi pri tretjem branju se sprejme rekrutna
predloga. Socialni demokrati kličejo ironične „živio“,
Vsenemci zapojejo avstrijsko himno... Preide se
nato k prvemu branju obrtne novele, kjer se gre
za izpremembo in dopolnitev obrtne reda. Oglašeni
je 20 govornikov proti, 39 za. Iz naših poslancev
nihče.

Vrabec (Vsenemec) zahteva, da se pomnože
obrtne in strokovne šole. Preosnovno plač.

311. seja je bila 28. svečana. Na dnevnem redu:
1. Nadomestne volitve v odbore;

„Tiho bodi! Če ti ukažem, da moraš stati, po-
tem stoj... Ne poskušaj, ubežati mi, ti prokleti pes!
Če nočeš pustiti tu svojega življenja, potem stoj
mirno in molči tako dolgo, dokler ti to zapovem...
Ni me ravno volja, prelivati tvojo kri, drugače bi
s teboj že davno končal... Tiho!“

Stražniku sta omahovali nogi. Ves prestrašen
je zamižal in se sklonil ob ograji. Treslo ga je po
celem telesu. Rad bi zakričal, ali vedel je, da bi ne
segal njegov klic do hiš... Poleg njega pa je stal
tisti tujec in ga držal za roko... Molče sta stala
tam že morda tri minute.

„Eden ima mrzlico in leži, drugi spi, tretji pa
spremlja popotnike,“ je mrmral romar. „To so vzorni
stražarji, ti zaslužijo svojo plačo! Ne, bratec, tatje so
vedno bolj na svojem mestu, kakor pa stražniki!
Stoj, stoj, ne gani se!...“ Ob mučnem molku je
minevalo že petnajst minut. Naenkrat je pripihal
veter od nekd glasove ostrega žvižga.

„Tako, zdaj pojdi,“ veli popotnik in ga spusti
za roko. „Pojdi in hvali Boga, da si še živ!...“

Tudi tujec zabrlizga, hiti proč in čuti je bilo,
kako je skočil preko jarka. Nekaj hudega sluteč, še
vedno drgetaje po celem telesu zapre stražar neod-
ložno vratica za seboj in beži nazaj. Strahu zapira
oči. Tam, kjer napravi pot ovine, tam čuti za seboj

2. nadaljno čitanje obrtne novele;

3. prvo branje Deršatovega predloga glede raz-
merja med Avstrijo in Ogrsko.

Razmere na Ogrskem.

Neki dunajski list piše: Miren razvoj stvari na
Ogrskem se da doseči edino le tem potom, da se da
narodu, kar je narodovega, t. j. da se ustreže ljudstvu
v vseh njegovih narodnih zahtevah, zajamčenih mu
po zakonu.

Kako lepo se to glasi, prevedeno na — vse
slovanske jezike v Avstro-Ogrski!

Še značilneje pa je, kar piše glede razmer na
Ogrskem neki drugi dunajski list, ki pravi:

„Na Ogrskem ne preostane družega, nego apeli-
rati na pravičnost naroda potom novih, nekorumpi-
ranih volitev, ali pa da krona z eno veliko potezo
naredi konec zmešnjavam, ki jih je povzročila pe-
ščica privržencev rudečih in zlate internacionale (t. j.
socialnih demokratov in židov). Košut ni nič več
družega nego vjetnik revolucionarcev, ki se z nje-
govim podpisom v roki drznejo nasproti kroni igrati
ono predrzno igro, kakoršno igrajo njihovi tovariši
nasproti kroni v Rusiji. In kaj so ti ljudje, ki ho-
čejo ustaviti svet v njegovih tečajih? Nič družega
nego gmotno propali elementje! Vedeti je treba, da
je od 413 novih državnih poslancev na Ogrskem
polovica prijudih tako zadolženih, da so njih državno-
zbornske dijete že za prvo četrtletje — zarubljene! In
ljudje, ki niso sposobni, da uredijo svoje lastno gmotno
stanje, taki ljudje naj bi vodili državno krmilo!“

Na zaključku pravi list:

„Povsodi vidimo enake elemente, ki jim je
edino le za prekucijo. Nihilizem in rudeči socializem
ni za to, da ustanovi red in vlada svet s človeko-
ljubjem, marveč ti elementje hočejo ljudstvo samo
revolucijonirati, ker jim tako velevali umazani nagon.
Do tega je moralo priti, ker je bilo na vseh koncih
in krajih popustljivost prevelika, popustljivost na-
sproti masi, ki se ne zna vladati.“

V list „Die Zeit“ piše Košut sam, da so se raz-
mere na Ogrskem tako zamotale, kakor se ni pričako-
valo pred volitvami, in težko, da bi se po tem tiru
prišlo do dobrega zaključka. Pri vsem tem je sploh
vprašanje, ako je gospodarska, kamo li še politična
ločitev obeh državnih polovic mogoča in da ne krene
vse zopet na stari tir.

Na Ogrskem še vedno ni odpravljena kriza.
Zdaj je zopet poklican Tisza k cesarju, da predlaga
nove moze, ki bodo sprejeti od cesarja v avdijenci.
Da ne bo tudi to nič pametnega rodilo, lahko rečemo
že danes. — Izmed poslancev na Ogrskem ima naj-
starejši 92 let, štirje so, katerim je šele 25 let! Pri
nas je za poslanca postavna doba 30 let.

Avstrija na Balkanu zopet diskreditirana.

Naša avstrijska diplomacija ne stori koraka na
Balkanu, da bi ne pohazala svojega — sovraštva
napram balkanskim Slovanom.

Zdaj se je zopet nekaj zgodilo, kar je pokazalo
avstrijske diplomate v čudni luči. V Srbiji je imela
Avstrija kot svojega odposlanca dr. Dumbo. Ta mož
je kazal vedno očitno sovraštvo nasproti Srbiji in
Srbom in zdaj je celo onečastil zakon ruskega posla-
nika na srbskem dvoru, Sablina, čegar žena je od-

urne korake in nekoga, ki je spraševal s pritajenim
glasom: „Ali si ti, Timofej? — Kje pa je Mitjka?“

Ko je že prehitel v urnem teku vso alejo, za-
pazi v temi majhen, moten ogenj. Čim bližje je prišel,
tem neprijetneje mu je bilo in polasčala se ga je
vedno bolj slutnja pred nekaj groznim.

„Ta ogenj mora biti v cerkvi,“ je premišljal.
„Kako je to mogoče? Reši nas, usmili se me, ti ne-
beška kraljica! Res, v cerkvi gori...“

Celo minuto je stal stražar pred razbitim oknom
in poln groze upiral svoje oči v oddeljeni del ol-
tarja. *... Mala voščena sveča, ki so jo pozabili
upihniti tatje, ta je plapolala tam v vetru, ki je pri-
hajal skozi okno. Njen plamen je odseval motno-
rdeče po mašnih plaščih, ki so ležali tam razmetani,
po mali razbiti skrinjici in po nešteti stopinjah, ki
so bile poznati okrog oltarja in oltarjeve mize. Mi-
nulo je še nekaj časa in že je raznašal veter po
tihem pokopališču odtrgane in neubrane glasove
plat-zvona...

* V ruskih cerkvah je glavni oltar predeljen s posebno
steno od „ladje“ v cerkvi. Pri obredu se nahaja eden mašnik
spredaj, drugi zadaj itd.

vedel na Dunaj. Sablin je bil v belograjski družbi
jako priljubljen, dočim za Dumbo nikdo od Srbov ni
maral. Vsled afere z Dumbo se je Sablin ločil od
svoje žene in prosil za premeščenje v Tanger. Belo-
grajska družba obžaluje odhod Sablina, dočim se ve-
seli odhoda Dumbe.

Ta korak avstrijskega poslanika je še bolj po-
ostril mržnjo Srbov proti Avstriji, kar mora imeti
za to državo le slabih posledic.

Hrvatsko gospodarstvo in novi politični kurs na Ogrskem.

Odbor zveze hrvatsko-slavonskih domačih indu-
strijalcev je imel te dni zborovanje, na katerem je
obravnaval vprašanje o samostojnem carinskem
ozemlju. Večina zborovalcev je bila sicer zoper go-
spodarsko ločitev, vendar se je posvetoval, kaj sto-
riti v slučaju, da bi do ločitve vendarle prišlo. Skle-
nilo se je, sklicati občni zbor, na katerega dnevnem
redu bi bile točke: 1.) Katere koristi in katero škodo
bi imela na Hrvatskem industrija, poljedelstvo, mala
obrt in trgovina v slučaju ločitve skupnega carin-
skega ozemlja. 2.) Ali bi bila potemtakem ločitev za
Hrvatsko škodljiva ali koristna? Ako bode občni
zbor smatral ločitev za koristno Hrvatski, bode treba
rešiti vprašanje: Kakih zakonitih jamstev, oziroma
kakih novih institucij ali preustrojitev sedanjih bi
bilo treba za Hrvatsko in Slavonijo, da se zavaruje
njih narodno gospodarstvo.

Razmere na Balkanu.

Kakor vse kaže, izbruhne na Balkanu spomladi
resnična vojna. Turčija se na vso moč pripravlja.
Preko Carigrada prihaja ogromno število orožja, na-
menjenega v Makedonijo. Tudi vstasi se z največjo
hitrostjo oborožujejo. Čeravno ni med njimi prave
sloge z ozirom na bolgarsko in srbsko prvenstvo v
Makedoniji, hočeta stranki Sarafovega in Čončeva
vsaka na svojo roko delati.

Avstrijsko brodovje stoji pred Solunom in bo
stopilo v slučaju potrebe takoj v akcijo. Tja name-
ravata odposlati svoje brodovje tudi Anglija in Italija.

Nemiri na Ruskem.

Na vseh koncih in krajih vre. Ker se je pričela
vlada že resno bati, zato se je odločila, da vsaj v
glavnem ustreže zahtevam naroda.

V St. Petersburgu se peča ministrski svet z
ustavo. Baje je tudi car mnenja, da ne bo prej miru,
dokler se ne da ljudstvu ustavo. Misel na „zemski
sabor“ se je morala odložiti, ker je treba v to ob-
širnih priprav.

Maksim Gorjkij je izpuščen iz ječe proti
kavciji 10.000 rubljev, ki jih je založil moskovski in-
dustrijec Morozov. Ta je bil tudi tisti, ki je podpiral
materielno Gorjkijevo misel na lastno gledališče. Za
svečanostno predstavo, ki naj bi bila že letošnjo jesen,
je pisal Gorjkij novo dramo „Otroci solncea.“

Velika vojvodinja Elizabeta vdova po
umorjenem Sergiju je obiskala v ječi atentatorja na
svojega moža. Ko ga je vprašala, zakaj je to storil,
ji je odgovoril: v blagor Rusije.

Ostanke Sergija — dobili je bilo komaj
tretjino, glavo in roke je imel umetno napravljene iz
voska — so položili med velikimi cerkvenimi obredi

Črtice iz astronomije.

(Piše Iv. Tomec.)

II. Naš solnčni sestav.

Naše solnce, zvezdica izmed nešteti zvezdic, se
nahaja (kakor sem omenil že zadnjič) v notranjem
robu „rimske ceste“. Solnce pa obkrožajo zvez-
dice premičnice (planeti) in zvezdice repatice
(kometi).

Koliko je teh teles, kako velika in kakšna so?

Naša zemlja, bivališče „krone stvarstva“ ni baš
majhno telo. Vsakdo ve, da je ogromna krogla po-
marančne oblike. Premer ji je 12.756 km. In ako bi
položili to kroglo na tehtnico, bi morali položiti na
njo za protiutež „samo“ 5,957.930 triljonov kg. Da,
ogromno telo je naša zemlja, a vendar še jako
majhno v primeri z drugimi telesi-solnci. Solnce
meri v premeru 1,386.690 km in iz njega bi napra-
vili nič manj kakor 1,284.800 krogelj od velikosti
naše zemlje. Toda dosti temu.

Poglejva, v kaki oddaljenosti so med seboj telesa
v solnčnem sestavu.

Že pri določevanju velikosti svetovnih teles ne
moreva več doznati s človeškimi čutili prave mere.
Že tu si ne moreva predstavljati prave obsežnosti,

k začasnemu počitku v kremelski samostan. Potem prepeljejo rakev v St. Peterburg.

V Moskvi so zaprli nove pisatelje, Gorjkijeve prijatelje: Leonid Andrejeva, Evgen Čirikova in Stepan Petrov-Skitaleca. Andrejev je eden najbolj nadarjenih ruskih pisateljev, tako da so ga nekateri celo Gorjkemu predpostavljali. Njegovi romani in novele so umetniško dovršene, na rusko javnost so napravila njegova dela zelo globok utis. Tudi njega je preganjala svoj čas policija. Pred šestimi leti se je hotel usmrtiti iz obupa nad ruskimi razmerami, vendar so ga še pravočasno rešili. Čirikov je šele 32 let star. Poleg drugih njegovih del je omenjati dramo „Jevrej“ (židje), ki so jo igrali že v Berlinu, Curihu in na Dunaju. Snov drame je tako pretresljiva, da so napadli nekatere gledalce v Curihu pri vprizoritvi te igre histerični napadi!

V Moskvi štrajka v tovarni za stroje 17.000 delavcev.

Skitalec (po naše: brezdomovinec, človek, ki nima stalnega bivališča) s pravim imenom Petrov je tudi znan pisatelj in eden najintimnejših Gorjkijevih prijateljev. Razveseljuje ga zlasti s svojim citiranjem, Skitalec je namreč tudi glasbeno zelo naobražen. — Izmed teh so izpustili čez nekaj dni Čirikova in Skitaleca, dočim je Andrejev še vedno zaprt. Njegova žena leži v Rigi v bolnici, kjer se je podvrgla nevarni operaciji.

V Kavkazu so se pojavili močni nemiri zlasti med Armenci in Turki. Guverner iz Batuma se je podal sam v one kraje, kjer je nemir najhujši, vendar je bilo vsako posredovanje zaman.

V Varšavi so zaprli vse javne šole do jeseni. Iz mesta so izgnali tudi polskega pesnika Viemojevskega. Preselil se je v Lubin. Več policajev in oficirjev so našli zabodenih ali obešenih. — Ker se boje, da štrajkajo tudi policaji, so pridejali vsakemu po enega artilerista, da straži s samokresom v roki — policaja!

V Varšavi je nastavljen za guvernerja dose-danji hetman donskih kozakov: Maksimovič.

Naslednik Sergija

je postal general Malahov.

Veliki knez Pavel.

Kakor že poročano, je car pomilostil svojega z ženo nekega nemškega diplomata morganatično poročenega mlajšega strica Pavla, brata ubitega Sergija, in ga poklical v domovino. Vsled obstoječih razmer soproga kneza Pavla ni smela na Rusko in ga je spremljala le do meje.

Na smrt obsojeni podjetniki.

V Varšavi v tajni tiskarni izhajajoči revolucijonarni list „Robotnik“ („Delavec“) je objavil smrtne obsodbe proti tovarnarju Nemu Handke, izdajatelju lista „Goniec Poranny“ Mieszczanski in proti triindvajsetim podpisateljem neke jako zmerne spomenice na rusko vlado.

Dne 21. t. m. so delavci umorili trgovca z usnjem žida Zwiebel-na v njegovi lastni hiši.

Na ravnatelja čipkarske tovarne Körnerja so delavci streljali v trenutku, ko se je vračal od pogajanja z delavci.

kaj-li pri določevanju ogromnih razdalj v svetovnem prostoru!

Kako veliko je solnce v primeri z drugimi planeti in kako oddaljeni so ti med seboj v primeri z oddaljenostjo drugih zvezd?!

Pojdiva na prostrano ravno polje. Tu ti hočem pokazati velikost solnčnega sestava.

Znana ti je dolgot kilometra, metra, decimetra in milimetra. Če te pa vprašam, ali si moreš predstavljati 1000 km ali celo 1.000.000 km, ne vem, kako bo šlo. Videla sva že, da meri solnce v premeru 1.386.690 km, kar si je pa že težavno predstavljati. Ako pa se zmeniva, da vzameva za vsak milijon km t. j. pot, ki jo napraviš, če greš 25 krat okrog cele zemlje, če vzameva za vso to pot le 1 dm, tedaj menim, da bo šlo lažje.

Ako bi tedaj skrečila vse vesoljstvo, vse zvezde, planete, luno in vse oddaljenosti v svetovnem prostoru v tem sorazmerju, kjer bi pomenjal vsak dm en milijon km, vsak mm torej 10.000 km, tedaj bi imela sledečo podobo našega solnčnega sestava:

Na to ravno polje sva položila krogeljico v premeru 138 mm. Ta krogeljica bi bila potem naše — solnce. Majhna je ta krogeljica stvarstva, naše solnce, a še manjši so drugi svetovi.

Dogodki v Baku.

Na velikih petrolejskih virih v Baku se dogajajo strašne reči. Ondi je večina prebivalstva armenska, drugi domačini so mohamedanski Tartari. Iz neumevne razloga so poslednji začeli napadati Armence in pričela so se krvava klanja. Posebno od zadnje nedelje dalje je postalo to klanje uprav grozovito. V raznih delih mesta napadajo mohamedanci z brušenim orožjem v roki Armence in jih koljejo po hišah in po cesti in to ne samo moške, marveč tudi ženske in otroke. Po cestah leži vse polno mrličev v krvi. Armensko prebivalstvo je v velikem strahu. Delo je ustavljeno. Banke so zaprte. O uzroku umorov se pripoveduje, da je privatno maščevanje, najbrže pa izvirajo grozodejstva kakor navadno pri mohamedancih, iz verskega fanatizma.

Preko Petrograda se poroča o teh grozodejstvih, da naraščajo od ure do ure. Ljudje se napadajo z orožjem, kjer se srečajo in potem je klanje strahovito. V posameznih delih mesta se ropa in požiga, en okraj je ves v plamenu. Mirno prebivalstvo se zapira v hiše in kleti ali pa beži iz mesta. Tudi v bližnjem Bala-kanaku so izbruhnili nemiri. V Baku se nahajajoče vojaštvo ni kos svoji nalogi.

Vstaja na Kavkazu.

Ako se sme verjeti socialističnemu listu „Vorwärts“, je počila vstaja na celim Kavkazu. Armenci, Gruzici in Čerkezi da so se dvignili zoper rusko vodstvo. Nastopajoče vojaštvo da je bilo razgnano. Vstaši so vojakom vzeli orožje in celo topove. Guvernerja je ljudstvo vjelo in zaprlo. Vstaši oblegajo mesta, železniški in brzojavni promet je uničen.

Ivan Lazarov.

V Londonu živi starček tega imena, Rus, že mnogo let. Ivan Lazarov je „prorok“ in uživa kot tak pri svojih rojakih veliko zaupanje.

Lazarov je „prorokoval“ tudi smrt Sergijevo in kar je najbolj čudno, zadel je tudi popolnoma dan umora. Morda je pa Lazarov vse to prej vedel istotako, kakor so to vedeli — Sergijevi morilci. Lazarov je žid.

Ustaši zahtevajo konec vojne.

S sumljivo gorečnostjo se razširja med ruskimi revolucijonarci zahteva po zaključku vojne. Dokler je Rusija žrtvovala milijarde za Vztočno Azijo in dokler je bilo vse njeno gibanje na bojišču le priprava k vojni, tako dolgo ni bilo čuti te zahteve. Ali zdaj, ko se bliža najbrže trenutek, da premaga Japonsko, to varovanko sovražnikov Rusije, zdaj, ko se bliža najbrže trenutek, ko baltiško brodovje naredi črto čez japonski račun na morju, — zdaj se rudeča internacionala poslužuje ruskih revolucijonarcev, da zahtevajo kot „pogoj notranjega miru“ zaključek vojne! Imenitni so res ti ruski paraziti s krivimi nosovi!

Da bi ovirali celo transport vojaštva in vojnih potrebščin, uprizarja se v poslednjem času revolucijonarno gibanje ob železniških črtah. Tako se poroča iz Čile v Transbajkaliji, da so tam delavci na železnici začeli stavkati. Njih glavna zahteva je, da se konča vojna. Ker je opravičen sum, da so delavce nahujskali tuji agentje in da nameravajo celo poškodovati železnico in lokomotive, je došla močna četa vojaštva.

V oddaljenosti šestih metrov kroži okrog solnea, okrog te „krogeljice“ njegova najbližja premičnica: Merkur. Ta planet ima le $4\frac{2}{5}$ mm v premeru. Tedaj le malo zrno v primeri s solncem. V oddaljenosti 10 metrov pa je večernica ali Venera s premerom 12 mm.

Naša zemlja se pa suče okrog solnea v oddaljenosti 15 metrov. (Srednja oddaljenost zemlje od solnea je 150 milijonov km.) Kakor smo pa že zgoraj videli, meri naša zemlja v premeru 1275 km, ako pa skrečimo tudi njo v istem razmerju, kakor smo skrečili druge svetove, tedaj bi bila naša zemlja majhna krogeljica s premerom $12\frac{7}{10}$ mm. (V obsegu 2 cm!)

V oddaljenosti 24 metrov se suče zopet druga krogeljica, velika kakor majhna črešnja (premer $6\frac{7}{10}$ mm) z imenom Mart, ki je naši zemlji najbolj podobna premičnica.

Med to oddaljenostjo in do daljave 75 m od solnea se sučejo zopet druge krogeljice, izmed katerih največja nima v premeru nad 3 mm in teh malih svetov je nad 500, ki se zovejo planetoidi ali asteroidi.

Šele v daljavi 81 m kroži premičnica Jupiter, največji izmed planetov, a po naši meri vzlic temu nima več kakor 14 mm v premeru t. j. velikost oreha.

V splošnem je poskrbljeno za to, da se za slučaj železničarskega štrajka ne bo oviral promet. Vsi železniški uslužbenci cele Rusije izvzemši one v osrednji Aziji so vsled posebne vladne naredbe smatrati kot vojaki in zapadejo vojaškim postavam, ki se bodo proti izgreznikom izvajale najstrožje.

Stavka policistov v Varšavi.

Ker so se oblasti v Varšavi bale, da prično stavkati policisti, so odredile, da spremlja vsakega policista v službi vojaška straža. Policaji zahtevajo plačo, kakoršno imajo policisti v Petrogradu, namreč 25 rubljev mesečno, dočim so imeli dozdej le 12 rubljev.

Vseučiliški dijaki v preiskavi.

150 dijakov petrograjske univerze je prišlo k rektorju, da mu izroči peticijo zaradi nadaljevanja pouka. Ker pa je bilo med njimi večina obstrukcionistov, jim je rektor prepovedal zborovanje. Slavnostna dvorana je bila zaprta, ker se vrši preiskava zaradi dogodka od 20. p. m. osobito zaradi tega, ker je bila na onem sestanku raztrgana podoba carjeva. Za preiskavo se je sestavila posebna komisija.

Inozemska denarna podpora za revolucijo v Rusiji.

Kako zelo se brigajo sovražniki Rusije za — „blagor ruskih narodov“, je razvidno iz denarnih podpor, ki prihajajo revolucijonarnemu odboru v namen, da pobija revolucija rusko prebivalstvo.

Iz Nemčije je došlo odboru nedavno 162.000 mark, iz Francije 150.000 mark, iz Anglije 1.200.000 mark in iz Avstro-Ogrske 35.000 mark. Koliko pa je prišlo iz Amerike, do hipa še ni znano. Prav gotovo pa so došle od tam največje svote. Samo ob sebi umevno roma ta denar večinoma iz židovskega žepa.

Nadaljne varnostne odredbe.

Za dan 4. t. m. kot obletnico osvoboje ruskega naroda od tlačanstva so se odredile vsestranske varnostne priprave. Za ta dan je bilo namreč bati, da se dvigne splošna vstaja. Straže pri palačah carja in velikih knezov in ministrov so močno pomnožene. To se je zgodilo vsled grozilnih pisem, ki so došla z vsebino, da se bo izvršil naskok na palače.

Številka 7.

Minister za vnanje stvari Bulygin je zaslišal Sergijevega morilca in ga pri tem vprašal: „Ali veste, s kom govorite?“ — Morilec reče: „Vem, Vi ste št. 7.“

Rusko-japonska vojna.

Čeravno prihajajo poročila o vojni po večini iz angleških, japonskih in nemških virov, katera poročila govore vseskozi neugodno za Rusijo, se da vendar iz poročil, ki prihajajo v svet preko Petrograda (čeravno tudi „petrograjska“ poročila niso vedno izvirno ruska), posneti, da se bliža v osrčju Mandžurijskega bojišča velika, grozna bitka.

O tem piše vojni dopisnik milanskega lista „Corriere della Sera“, ki se je mudil v japonskem taboru, sledeče:

„Pri svojem opazovanju celega bojnega položaja sem dobil prepričanje, da velika bitka ni več daleč in ta bitka bo v svojih grozotah še nadkriljevala one

Za tem pa teka v daljavi 149 m najkrasnejši planet Saturn, v podobi krogeljice 122 mm v premeru. V veliki daljavi 298 m pa se suče mala kroglja 52 mm z imenom Uran.

Zadnja premičnica našega solnčnega sestava: Neptun, kroži v daljavi 450 m kot krogeljica $4\frac{4}{5}$ mm.

Vsa ta telesa pa krožijo okrog solnea v smeri od zapada proti vzhodu in sicer obhodijo solnce:

Merkur v približno	88 dneh;
Venera „ „	225 „
zemlja „ „	365 „
Mart „ „	686 „
Jupiter „ „	4.330 „
Saturn „ „	10.746 „
Uran „ „	30.588 „
Neptun „ „	59.804 „

To je naš solneni sestav. Ves ta sestav: solnce s premičnicami (= planeti) pa se giblje zopet sam zase dalje v prostoru proti ozvezdju Herkula.*

In zvezde, kako daleč so te od našega solnčnega sestava, če skrečiva tudi njih razdaljo v našem sorazmerju?

* Natančnejša pot našega solnea v svetovju se bo določila najbrže že v nekaj letih. Tozadavna ekspedicija se je že podala v južno Ameriko — toda o tem na drugem mestu.

v Port Arturju. Po tej bitki pa se utegne odločiti konec vojne. Rusi se uprav pred nosom japonskih front z največjo hitrostjo pripravljajo.

O predbojih velike bitke prihajajo sledeča poročila: Dopisnik Reuterjevega (Rusom neprijaznega) urada v ruskem glavnem taboru poroča preko — Londona: Na boku zahodno od Čili se nadaljuje boj. Na vnanjem vzhodnem krilu so Japonci vzeli ruske postojanke. Oni groze tudi glavnemu taboru Kuropatkinove armade. Iz silovitosti japonskega napada se da sklepati, da ima general Nogi v svojem topništvu oblegovalne topove izpred Port Arturja.

Razna znamenja kažejo, da se bliža velika bitka. Vreme na bojišču je jako slabo.

„Echo de Paris“ ima „iz Petrograda“ poročilo, da se v lazareti v Mukden, Harbinu in Irkutsku delajo priprave za sprejem 100.000 ranjencev. Iz tega se sklepa, da je velikanska bitka pred durmi.

Boji pri Činhenčengu na vzhodni fronti. — Rusi se umičejo.

Brzjavka Kuropatkina cesarju Nikolaju od 25. m. m.:

Danes ob petih zjutraj je sovražnik zasedel vas Činhenčeng. Naše izgube mi še niso znane. V lazaret pri Saulunju je bilo prinešenih 12 častnikov in 300 vojakov. Odstotek padlih je jako velik. Poveljnik naših čet mi povdarja v svojem poročilu veliko hrabrost naših oddelkov. Tako je ena kompanija, ki je branila Selin prelaz devet vrst od Činhenčenga, odbila več napadov mnogo močnejšega sovražnika. Pri enem takem napadu je prišel sovražnik petnajst korakov blizu našim vojakom.

Dve kompaniji, ki sta branili Bereznov vrh, sta morali prebiti hud boj z bajoneti, v katerem sta bila ranjena oba poveljnika kompanij. Enega obeh, stotnika Viloviča, ki je bil ranjen z bajonetom na roki, so njegovi vojaki s silo iztrgali iz rok sovražnika.

Kompanije, ki so bile odposlane, da zabranijo obkoljenje našega levega boka, je sovražnik zajel od treh strani, a vkljub temu so se vstavljale sovražniku še potem, ko so postrelile vse svoje patrone in so tako omogočile varno umikanje celega našega oddelka. Zapustile so bojišče še le na pismeno povelje.

Danes zjutraj se je pomikal en sovražni bataljon v smeri pri Dapinlin prelazu, osem vrst jugozapadno od Sunlunju. Na večer pa se je sovražnik začel pomikati proti našim predstražam.

Japonci silijo naprej.

Iz Sahetunga poroča petrograjska brzjavna agentura: Na levem ruskem boku se nadaljuje boj. Japonci se pomikajo v močnih oddelkih naprej. Vzhodni oddelk je šel proti Madzadanu v prelaz Singolin in je obšel v Činhenčengu stoječi ruski oddelk, ki se je umaknil v Sankunlo. Zahodna japonska kolona je prodirala na severni Jantagon in je poskusila obiti prelaz Gutulin. Vkljub temu, da gosto sneži, se bije boj z vso srditostjo. Ruskim četam se je posrečilo vreči Japonce istega večera nazaj od severnega Jantagona.

Vraže o miru. — Nasprotujoče si izjave.

Japonski poslanik v Novem Yorku v Ameriki Takahira izjavlja izrecno, da ni ne on, ne Japonska kakorkoli udeležena na kakih mirovnih pogajanjih.

Vzemiva najbližjo zvezdo. Ta je oddaljena od našega solncea nič manj nego 40 triljonov km in je približno iste velikosti kakor naše solnce.

To, v premeru 138 mm, plava s premičnicami, izmed katerih je Neptun najskrajnejši, 450 m oddaljeno v prostoru. Vse naokrog prazno, nikjer drugega telesa. Šele v daljavi 4000 m plava sosedno solnce, nam najbližja zvezda v velikosti premera 1 dm. In zopet dalje nahajava raztresene po svetovju druge zvezde.

Velikost teh pa je različna: 1 dm, da, celo do metra v premeru. In vse to se giblje po natančno od prirode začrtanih potih. —

Vzemiva še enkrat našo zemljo.

V daljavi 15 m od 138 mm v premeru obsega joče kroglice-solncea, se suče zemlja v teku 365 dni, kar imenujemo mi eno leto, okrog solncea. Mala kroglica je naša zemlja, le $12\frac{7}{10}$ mm v premeru.

In naš mesec? Kot kroglica 3 mm v premeru se suče okrog zemlje v oddaljenosti 38 mm. Za to pot rabi 27 dni 7 ur in 43 minut $11\frac{5}{10}$ sekunde.

Tudi druge premičnice imajo svoje mesece.

Mart ima dva, Jupiter pet*, Saturn devet, Uran štiri in Neptun enega.

* Letos, v januarju je našel na Lickovi zvezdarni v Severni Ameriki tamošnji astronom Perrine malo zvezdico, ki

Ni pa izključeno, da bi bilo od privatnega pogo-vora, ki ga je v tej zadevi imel s predsednikom Rooseveltom, brzjavnim potom kaj prišlo v Petrograd ali Tokio.

Jako zanimivo je, kar je glasom poročila v „Timesu“ govoril japonski ministrski predsednik o vojni guvernerjem prefektur. Kacura je dejal, da so Rusi že izgubljeni. Padeč Port Arturja je zlomil rusko moč v vzhodni Aziji.

Zaradi tega je danes položaj Rusije brezupen. Upajo pa še vedno v vojno srečo, zato bodo nadaljevali vojno. Japonska pa se mora še vedno varovati, ker zaželen cilj popolne zmage je še daleč. V dvanajstmesečni vojni je pokazala, da ima dovolj sredstev za nadaljevanje vojne.

Nasproti tem bahatim izjavam, katerim se vidi, da prikrivajo resnico, pa je značilno poročilo popotnikov, ki prihajajo iz Japana, da je ondi ljudstvo zelo razburjeno zaradi vojne in da je vsaki čas pričakovati revolucije na Japonskem. Ljudstvo ne zmore več silnih davčnih bremen, ki mu jih nalaga čedalje večji državni dolg. Tudi v vladnih japonskih krogih so že v velikih skrbih glede sredstev za vojno, kje jih bodo jemali, ako se vir v Londonu in New Yorku naenkrat zapre.

Zaradi tega vesti o miru prihajajo izključno le iz Japonske, katera na bojišču vporablja zadnje sile, da se reši in doseže nasproti Rusiji vsaj ta uspeh, da bi jej ne bilo treba plačevati vseh vojnih stroškov.

Dodajmo pa še ono, kar piše ruski list „Novoje Vremja“ o teh mirovnih vražah. List pravi mej drugim: „Te vesti potrjujejo, kako na zapadu malo poznajo Rusijo, ako dajo veljavo bolehnim glasovom o miru, — ljudij, ki ne vedo, kaj bi pomenil za velik ruski narod tak mir, kakoršnega mu žele njegovi smrtni sovražniki. Res je, da smo izgubili Port Artur in da Japonsko časopisje slavi svoje zmage, — a res je tudi, da je konečna zmaga še jako, jako daleč.

Japonska naj piše svojo zgodovino in naj za-beleži svoje takozvane zmage, do katerih jim je največ pripomoglo izdajstvo in sleparija nam neprijateljskih ljudij, — a v tem naj ne pozabi slikati teh svojih zmag, kakor — triumfov na gledališkem odru, ki jej lajšajo srce, ki provzročajo našemljene slavnosti okoli Mikada v Tokiu!

Rusija ne odneha, dokler ne zmaga, ker od zaključka te vojne je odvisen ves kulturn preobrat 20. stoletja na azijskem skrajnem Vztoku.“

Mukden.

Listi poročajo, da so Japonci začeli bombardirati mesto Mukden in da se general Kuropatkin umika proti Tjenlinu severno od Mukdena.

Ta vest pa vzbuja malo vere, ker so Rusi utrjeni še daleč južno nad Mukdenom in ni nobenih vesti, da bi bili Japonci že mogli priti preko ruskih utrdb v toliko bližino Mukdena, da bi ga mogli bombardirati.

Nemški generali v Port Arturju.

V Port Arturju je bilo vse polno nemških poveljnikov. General Reuss, ki se je te dni pripeljal v Petrograd, je bil šef generalnega štaba, Stoessl, glavni poveljnik, je bil Nemec po duhu in sreč in le navidezno Rus, dalje sta bila generala Roth I. in Roth II. in več drugih nemških poveljnikov.

Na eni taki kroglici — zemlji — pa prebiva najvišje bitje, ki ga je ustvarila priroda: človek.

Nehote se ti vsiljuje vprašanje: ali so radi človeka nastali vsi ti svetovi, vsa ta naravna čudesa, ali je morda človek edino bitje v prostranem svetovju, ali je edino zemlja sposobna rediti in preživljati človeka. Kako je vse to nastalo in kako se bo končalo?

Videli smo v veliki celoti, kako je svetovje, kak je naš solnčni sestav. Poglejva pa tudi posamezne ude tega sestava, kakšni so in kaj se je moglo do današnjega dne o njih in na njih doznati.

teka s planetom Jupiterom. Ta zvezdica je šesti Jupiterov mesec, ter je jako majhen in se kaže kot zvezdica 14. reda. Vendar pa še niso pri kraju ta raziskavanja in nam bo šele najbližja bodočnost pokazala, ali pripada ta zvezdica k Jupiteru in je to res njegov šesti mesec, ali pa je ta zvezdica le ena izmed mnogih asteroidov, ki se sučejo med Martom in Jupiterom. Se zgodi, da najdejo včasih kak nov asteroid, pa ga premalo časa opazujejo in mu zato ne morejo še določiti njegove natančne poti. Takega je pa potem zelo težko še enkrat najti in pripeti se, da se že enkrat najden planet zopet izgubi. Tudi v tem slučaju je to možno; morda je ta navidezni šesti Jupiterov mesec že enkrat odkriti asteroid, ki se je zopet izgubil. Edino matematika nam bo mogla pokazati, ali je to res mesec ali ni.

Čujejo se v ruskih krogih glasovi, da so bili ti nemški generali, te — mačeha v ruski armadi, nesreča Port Arturja. Car ima v Witteju, ki mu navdihuje „dobre svete“, zlobnega svetovaleca, ker mu priporoča nesposobne nemške generale à la Stoessl, Gripenberg in druge. Ako bo Rusija imela škodo, prišla jej bode edino le od — nemških vojskovodij. O smrti generala Kondratenke v trdnjavi so tudi začeli prihajati v javnost čudni glasovi. Kondratenko je bil duša posadki in dokler je on živel, je šlo vse dobro. Koj po njegovi smrti pa je obrnila vojna sreča hrbet trdnjavi. „Birževija Vjedomosti“ pravi, da ni neopravičen sum, da je bil Kondratenko žrtev svojih nemških sodrugov v trdnjavi istotako, kakor tudi smrt admirala Makarova in njegovega izbornega štaba ni smatrati kot naravno posledico razmer.

List zaključuje: „Rusija izgubiva svoje najspretnejše vojskovodje, ki so ruski rodoljubi, ostajajo pa jej nemške izdajice, ki so armadi v veliko nesrečo, a Rusiji v škodo in sramoto.“

In vendar se te nemške „redkve“ (izraz za Gripenberga) še drznejo črniti pri carju ruske rodoljube, kakor je jasni Kuropatkin in valiti nanje krivdo neuspehov svoje nesposobnosti!

Hulska komisija.

Takozvana „hulska komisija“ je dokončala svoje delo.

Uspeh je za Anglijo nepovoljen. Čeravno se ni dalo dokazati, da bi bili med angleškimi ribiškimi ladjami v usodni noči skriti japonski torpedi, je bila vendar večina članov komisije mnenja, da nevarnost za rusko brodogradnjo od strani ribiške flote tudi po kanonadi Roždestvenskega še vedno ni bila odstranjena in se je taka nevarnost tudi v resnici nahajala.

Po dokončanem delu je sprejel komisijo predsednik republike Loubet, ki je isti na čast priredil časten zajutrek, h kateremu so bili povabljeni tudi ministrski predsednik Rouvier, vnanji minister Delcassé, mornarični minister Thomson, kakor tudi razni francoski in vnanji diplomatje.

Tudi admiral Fournier, kot starosta komisije, je dal pojedino komisiji v Cercle militaire, pri kateri se je napivalo vladarjem Avstro-Ogrske, Rusije, Anglije in predsedniku Zjedinjenih držav. O nemškem cesarju in italijanskem kralju ni bilo govora.

O gospodarstvu narodov.

Poskus za obrise iz nacionalne ekonomije.

V.

Pri tem razvoju industrije so pa uvaževati še drugi važni momenti. Kapitalističnemu stremljenju, izdelovati blago v kratkem času v velikanskem številu, je prišla na pomoč tehnika. Tehnika ni prav za prav nič drugega, kakor samo sredstvo za dosego gotovih namenov. S tem množinskim, masnim izdelovanjem pa je izgubilo tudi blago na svoji sigurnosti. Stvari, ki jih izdelujejo stroji, navadno niso tako trpežne, kakor pa če jih napravi obrtnik z roko (n. pr. črevlji, vezanje knjig itd.); pač so za oko lepše, ali trpežnejše nikdar. Za vsako najmanjšo stvar so izumili najženialnejše stroje in popolnost in kompliciranost nekaterih strojev je taka, da se ji moramo le čuditi.

Da pa je mogoče nabaviti si toliko dragih strojev, zato mora biti tu zagotovljena oddaja dotičnega blaga skoro v brezumnem številu konzumentom. Petelina pri navadni puški je izdelaval prej puškar po več ur, pilil je, vrtal in poskušal ga prilagoditi gotove vrste cevki — ali danes je to delo nekaterih minut. Res je, da mora iti tak kos železa, predno leži pred nami kot izgotovljen petelin, skozi nič manj kakor 18 strojev ali zato tudi se jih napravi v enem dnevu na stotine in tisoče, če je treba. Pri tem pa, da so postali stroji tako važnega pomena, je stopilo delavstvo v ozadje in zgodilo se je mnogokrat, da so razjarjeni delavci planili po novih strojih in jih razbili na najdrobnejše kosce. Ob takih prilikah so požgali in uničili sploh vse, kar jim je prišlo pod roke. Spominjam se na Belgijo.

Vsa ta tehnika, ta napredek v iznajdbah pa je provzročil še nekaj.

Tisti posamezniki, katerim se je posrečilo zasnovati tako podjetje, ti so si nakupili neizmeren kapital. Med tem, ko se je pečal svoj čas meščanski stan (buržoazija) z industrijo in je bilo razdeljeno imetje precej sorazmerno med ljudstvom, je stopilo naenkrat meščanstvo v ozadje in imetje se je nabralo pri posameznih kapitalistih — na drugi strani pa je nastalo obubožanje, popolno izsesanje ljudstva, ki je tvorilo nov stan proletarcev.

Kar se pa tiče brzine in sigurnosti v industri-
jalnem podjetju, zavzemajo danes Amerikanci in An-
gleži prvo mesto. Značilen je v tem oziru tudi an-
gleški rek: Francoz dela igraje se, Nemec v spanju.

Pri nas na Slovenskem se ni mogoče govo-
riti o industriji, ki bi bila — naša. Tudi neka-
tere izjeme ne odtehtajo te resnice. Kadar bo ljudstvo
na višji stopnji izobrazbe, ko dobi potom vede svojo
samozavest, potem šele bo mogoče govoriti o kakem
napredku pri nas, če ne bo že — prepozno. —

Rekli smo zgorej, da je izgubilo meščanstvo
svoj nekdanji veliki pomen v socialnem življenju in
odigralo svojo ulogo s tistim trenutkom, ko se je
razvil kapitalizem in proletariat. Preostane nam v
tem oziru še en važen stan, ki je posebno pri nas
večjega pomena. In to je kmetijski sloj.

Misliti ni, da je bil kapitalistični razvoj tako
silovit, da bi potegnil tudi vse tiste može s seboj, ki
so se pečali z nacionalno ekonomijo.

VI.

Prav kmalu jim je nastalo vprašanje o rodo-
vitnosti naše zemlje in uvideli so, da odvisi ta največ
od kakovosti prsti, od podnebja in geografske širine.

Kmet obdeluje polje v naših pokrajinah približno
sedem mesecev; za ravnoisto delo ima ruski kmet na
razpolago le štiri mesece, t. j. ruski kmet mora de-
lati vse še enkrat hitreje kakor pri nas, če noče, da
pogine čez zimo. In jaz mislim, da potrebuje vsaj
toliko kakor kak slovenski kmetič. Na južnem An-
gleškem imajo zimo komaj štirih tednov, ker ni noben
kraj od morja oddaljen več kakor 80 km in obliva
zemljo od vseh strani gorak morski tok. Zato tudi
ni tam nobenih ddnarjev, ampak so vsi taki ali ri-
biči ali mornarji (K. Peters.) —

S tem pa, da se je mislilo na rodovitnost zemlje,
je ležalo prav blizu še važnejše vprašanje: če se bo
človeštvo vedno množilo, kaj bo potem, ko postane
svet premajhen tej neizmerni množici?

Ekonom Robert Malthus je znan v tem oziru
vsled svoje pretirane bojazljivosti, da se bo podvojil
svet že tekom 25 let. Mož je pač jemal statistiko na-
raščaja iz Amerike, kjer se je množilo prebivalstvo
ne vsled tako mnogobrojnih porodov, ampak zaradi
enormnega priseljevanja tujcev.

Zato je predlagal in priporočal spolsko vzdrže-
vanje.

Ker se nam zdi kot najvažnejše vprašanje, go-
voriti o evropskih razmerah, zato se oziramo tudi tu
le na te odnose:

Žensko prebivalstvo v Evropi ima v sebi pred-
pogoj za plemensko oploditev povprečno 22 letnih
dob. Izmed 1000 žensk jih je vedno 165, ki so v sta-
rosti oploditve. Če odštejemo mrtvorojence in pomi-
slimo, da je nekaj teh žensk tudi sterilnih vsled ob-
čevanja * z možem, ki je bolehal na spolski bolezni, ali
so pa tudi direktno spolsko bolne, dobimo povprečno
150 žensk izmed 1000, ki pridejo pri razplodenju člo-
veštva v poštve.

Ko bi imela vsaka taka žena:

3	otroke, bi se podvojil svet v	156	letih
4	" " " " " "	139	"
5	otrok " " " " " "	69 1/2	"
6	" " " " " "	46 1/3	"
7	" " " " " "	35	"

22 " " " " " " 7 1/2 "

Toda tudi tu je življenje močnejše, kakor pa
teorija statistike in mrtve algebre.

Število neporočenih narašča, čut materinske lju-
bezni do otroka izgineva vedno bolj in v socialno
življenje stopa polagoma kot neobhodna potreba kon-
kubinativ in prostitucija. V nekaterih državah je to
pod policijskim nadzorstvom, kakor je to tudi pri nas
v Avstriji, kjer se preišče vsaka ženska, ki se je ogle-
sila kot prostitutka, po enkrat na teden po zato po-
stavljenem zdravniku. Te državne kontrole n. pr. v
Berlinu ni, kjer je zato tudi mogoče, da je vsaka
četrt prostitutka sifilitična. Sploh so spolske bolezni
v Nemčiji zlasti po mestih silno razširjene. V poro-
čilih znanega dermatologa Neiserja je bilo čitati, da
je bilo v bolniški blagajni komijev v Breslavu v zad-
njih desetih letih izmed celokupnega števila udov
200% spolsko bolnih.

Tudi niso zmožne ženske takozvanih „boljših“
krogov poroditi toliko otrok, kakor je opažati to
zmožnost v kmetiskem ali delavskem stanu in znan
je Adam Smithov izrek: med tem ko ima kmetica že
18—20 otrok, porode naše (angleške) vojvodinje komaj
eno dete.

* Tretjina slepcev ima to svojo bolezen od tod, ker so
imeli njih očetje neozdravljiv tok; zato tudi predpisujejo od-
ločbe za babice, da morajo namazati vsakemu novorojencu oči
z nitratovo raztoplino srebra.

Kakor tudi se vedno naglaša važnost zakon-
skega življenja kot predpogoj današnje socialne družbe
in skrb država, da se njeno prebivalstvo vedno množi
(v 19. stoletju so se izdajale celo premije tistim, ki
so se hoteli poročiti), vendar je neovržno dejstvo,
kakor smo omenjali že zgoraj, da narašča nezakon-
stvo zlasti v višjih krogih in da ima prostitucija vedno
trdneje stališče v današnji družbi. Na Ogrskem je
poročenega 76% prebivalstva, v Belgiji le 56%!

Nihče se ne ozira na Malthusa s svojim pripo-
ročenjem vzdrževanja spolskega občevanja, pač pa se
skuša zabraniti nove porode otrok, saj je znano v tem
oziru 11 sistemov in če prištejemo še po Zoli očr-
tanega, je še eden več.

Absolutni prirastek znaša v Evropi povprečno
sedem na 1000 prebivalecev. (V Nemčiji celo 11 1/4!)

Starost nad 60 let dočaka še 10%, nad 70 let
le še 5% prebivalstva. Že davno se je pojavilo zato
vprašanje o makrobiotiki, t. j. o načinu, ki bi
omogočil posamezniku čim daljšo dobo življenja.

Edino uspešno sredstvo, ki pride tu v poštev, so
sanitetne priprave: prostorna stanovanja, zdrava pitna
voda, čist zrak itd.

Štajersko.

Savinska podružnica Slov. planinskega društva.

Na štajerski strani naših nebotičnih Savinskih
planin — na Kranjskem jim pravimo tudi Kamniške
planine — deluje že čez deset let neumorno delavna
in vstrajna Savinska podružnica S. P. D. Postavila
je že več planinskih koč, nekaj potov na novo na-
redila, nekatere steze popravila in nebroj teh zazna-
menovala ali markirala. Po raznih časnikih je s
članki budila zanimanje za te krasne planine in z
različnimi reklamnimi sredstvi je privabljala doma-
čine in tujce v gore ob bistri Savini.

Dne 2. februarja t. l. vršil se je letošnji občni
zbor Savinske podružnice v Gornjem gradu v dvo-
rani okrajnega zastopa. Navzoče člane in goste po-
zdravil je načelnik podružnice g. Fran Kocbek naj-
pristranejši, povdarjajoč veliko važnost planinskega
društva.

O delovanju podružnice v društvenem letu 1904.
poročal je tajnik g. Ignacij Šijá nec. Savinska po-
družnica je štela lani 1 častnega člana, 24 ustanov-
nikov in 105 pravih članov. Razen članarine je do-
bila od železniškega ministrstva 200 K, od okrajnega
zastopa gornjegrajskega 100 K, od posojilnice v Žaleu
50 K, v Šmarju 30 K, na Vranskem in v Gornjem
gradu po 20 K. Odbor je imel 6 sej. Podružnica je
ustanovila Šaleško podružnico, kateri je odstopila
velik del svojega delokroga. Za Gornjegrajsko koč
se je kupilo 6 žičnatih ležišč in 5 novih žimnic.
Hausenbichlerjeva koč se je na novo prekrila in se
je marsikaj v njej popravilo. Pot v Turskem žlebu se
je izboljšala in so se pritrdili novi železni klini. Tudi
pot iz Luč, mimo Lučke koč in Kocbekove koč na
Ojstrico se je izdatno izboljšal. Nove markacije so:
iz Solčave k „veliki tisi“ in iz Solčave h Knezu. Na-
kopal se je pot v Jespo na Menini. Markacija iz
Gornjega grada na Rogatec in na nekaj manjših tur
se je prenovila. Tudi nekaj novih tabel se je nabilo.
Kocbekova koč je bila tudi letos oskrbovana. V ka-
pelici je bral sv. mašo na dan sv. Petra in Pavla ob
izletu v planine g. p. Engelbert Pollak iz Kamnika.
Podružnični muzej narašča. Podružnična knjižnica je
vredna nad 800 K. Podružnica je tudi v svojo zalogo
prevzela knjigo „Vodnik po Savinskih planinah“, ki
jo je spisal g. Kocbek. Dohodkov je imela podruž-
nica 1859 K 5 h in stroškov 1827 K 44 h, torej pre-
bitka 31 K 61 h. Čista imovina je znašala konec
leta 10.834 K. Za l. 1905. se je odobril proračun s
1410 K dohodkov in z ravno toliko stroški. — Taj-
niku in blagajniku ter vsemu odboru je občni zbor
izrekel zahvalo za trud ter vztrajno in vestno de-
lovanje.

Vrli Savinski podružnici kličemo: Le tako na-
prej za blagor naših prekrasnih planinskih krajev!
Vsakdo pa naj jo podpira s tem, da pristopi njej
kot član.

Iz gornje savinske doline se nam poroča:
Dan na dan se poslavljamo pri nas. Danes gre ta,
jutri oni znanec v Ameriko. Voz za vozom izvaža
ljudi, može pa tudi ženske daleč proč v daljni svet,
proč od rojstne grude. Žalosten pojav! Kaj bo, ker
nam primanjkuje že zdaj delavnih moči. Zdi se, da
je postalo to pohajanje v Ameriko nalezljiva bolezen.
Po gostilnah in po zasebnih hišah se suše pogovor
največ le o Ameriki. Spravljajo se tja tudi taki, ki
žive tu v blagostanju. Upajo namreč pridobiti si tam
še več premoženja. Ubožnejši si izposujejo nove

za pot, obremenjujejo svoja posestva in si čisto od-
trgujejo od ust, da le spravijo nekaj stotakov skupaj
in z bogom mili domači kraj. Hajd za blestečimi do-
larji v novi svet! Tam se v potu svojega obraza mu-
čijo in trudijo, živijo trezno in res pošiljajo denar
domu ali pa prinesejo čez nekaj let nekaj stotakov
in tudi tisočakov v domovino. Toda izrabljeni in iz-
mučeni so. Koliko pa jih izgine v daljnem svetu!
Koliko jih najde tam svojo smrt! Ko bi naši Ameri-
kanci tudi tukaj tako pridno delali in tako trezno
živeli kot tam — imeli bi pač tukaj svojo Ameriko.
Merodajni krogi naj bi premišljevali, kaj ukreniti, da
se ljudstvo priklene bolj na domač svet. Dajte mu
tukaj priliko več zaslužiti in morda poneha „ameri-
kanska epidemija“.

Celjska nemška šparkasa in Slovenci. „Do-
movina“ poroča: Odkar je dr. Jabornegg načelnik
celjske mestne hranilnice, se opazuje, da z njegovim
posredovanjem Slovenci mnogo več kakor prej iščejo
denarja na posodo iz te hranilnice. Vračujejo celo
dolgove Južnoštajerski hranilnici, ki daje posojila po
4 3/4%, torej za 25 vin. od 100 kron boljši kup ko
mestna hranilnica, in raznim posojilnicam slovenskim,
kar dela mnogo stroškov, ne da bi se dolžniku kaj
olajšalo, ker tudi posojilnice ne računijo dolžnikom
višjih obresti, kakor Jaborneggova „šparkasa“. Ču-
dili smo se zato že dolgo, zakaj ljudje toliko hodijo
k Nemcem po denar. Zdaj pa se nam poroča, da ši-
rijo nekateri ljudje neresnično novost, da dajejo celjski
Nemci denar po 4 odstotke na posodo. Dolžnost je
vsled tega vseh rodoljubov, da povedo nerazsodnemu
ljudstvu, da je pri nemški celjski „šparkasi“
(Jabornegg-ovi) denar na posodo po pet od sto
nikoli ne po 4 od sto, slovenska Južnoštajerska in
ljubljska mestna hranilnica pa posojujeta denarje
samo za 4 in 3/4 od sto. Ne zapeljujejo ljudstva!

Koroško.

Prvih 5000 K za „Narodno šolo“ v Št. Jakobu
v Rožu na Koroškem.

Kdo jih je dal? Št. Jakobčani smo dali 2772 K
30 v., ostala Koroška je dala 2047 K; Koroška vkup
tedaj 4819 K 30 v. Amerika je dala 50 K, Štajerska
48 K 20 v., Kranjska 42 K 50 v., Primorska 20 K.
Moravska 10 K in Srbska 10 K. Kaj neki si pripo-
vedujejo navedene številke? Skrivoma si marsikaj
šepetajo na uho; o nečem pa se razgovarjajo na glas:
„Vidite, kako zelo je potrebna „Narodna šola“ v
Št. Jakobu v Rožu. Dasi šentjakobčani in Korošci
sploh niso premožni, so vendar za „Narodno šolo“ v
treh mesecih žrtvovali že 4819 K. Ali ni to oči-
viden dokaz, da Korošci smatrajo novo
šolo za prepotrebno ladjo rešilko, ki naj
je reši potopa v morju nasilnega ponem-
čevanja po javnih ljudskih šolah? Da,
tako je, dragi rojaki! Če se Slovenci na Koroškem
hočemo ohraniti, si moramo oskrbeti še več narodnih
šol, za sedaj pa — vsled nove železnice — najpo-
trebnejšo „Narodno šolo“ v Št. Jakobu v Rožu.

A kje so moči? Z vsemi svojimi žrtvami pač
moremo pokazati svojo dobro in svojo najboljšo voljo
— višje pa ne moremo. Moči naše so vkljub najboljši
volji preslabe ter bodo — brez izdatne bratske po-
moči — omagale. Zato pa z zahvalo za dozdanje
podpore združujemo novo prošnjo: Bratje Slovenci in
sestre Slovenke, ne zapustite nas! Vedimo in bo-
dimo uverjeni, da s šentjakobsko „Narodno šolo“
zidamo trdnjavo celemu narodu slovenskemu.
Kajti če pade meja, je v nevarnosti tudi sredina. Ta
zavest naj podvoji našo radodarnost in — delavnost!
(Pripjevke sprejema Matej Ražun, župnik, pošta
Št. Jakob v Rožu, Koroško.)

Fr. Kobentar, načelnik; Fr. Majer, načel. šol. sv.;
Matej Ražun, župnik.

Primorsko.

Cesarskim komornikom je imenovan visoko-
rodni g. grof Oskar Christalnigg, grajščak v Rožni
dolini pri Gorici. Grof Kristalnik je goreč pristaš
Slovencev in govori lepo slovenščino.

Goriški laški patrijotje in slovenski jezik.
Lahi so v zadnjih letih morali zabeležiti žalostno
dejstvo, da Gorica z orjaškimi koraki prehaja v slo-
vensko posest. V malo letih se utegne pripetiti, da
bodo Slovenci v Gorici lahko s tolikim uspehom na-
stopili pri občinskih volitvah, da dobe večino v ob-
činskem odboru in odločilno besedo v občinskih rečeh.
Ali danes je občina še v laških rokah in Lah še ši-
kanirajo slovensko prebivalstvo, kolikor se da. Pri

tem so včasih uprav po — japonsko malenkostni. Tako je laškim starešinam narekalo politično junaštvo, da so sklenili prepovedati sprevodnikom — tramvaja govoriti slovensko. Pa tudi uslužbenci na kolodvoru bodo morali govoriti samo laško. Pri uslužbencih so začeli — zmaga ni več daleč!

Dvojna pravica na redarstvenem uradu v Trstu. „Edinost“ poroča to-le: Na novem redarstvenem posloppju v Trstu so poleg laških in nemških napisov tudi slovenski. Po tej pravični vnanjosti bi človek sodil, da naleti tudi na pravično — notranjost redarstvenega posloppja. Ali ko stopi v dotičen urad, se prepriča, da uradnik ali uradnica ne zna besedice slovenski. Da se namesti slovenske uradnike vsaj na takih oddelkih, kjer je treba občevati izvečine s slovenskimi strankami, kakor n. pr. na zglasilnem uradu, je pač več ko samo ob sebi potrebno. Saj je dovolj slovenščine zmožnih ljudij. In vendar se daje prednost notoričnim zatiralcem slovenske narodnosti!

Nabite bombe med starim železjem. V Trstu je nemška židovska tvrdka za prodajo železnin Cramer & Schwarz. Ta tvrdka je nedavno kupila več starega železja od topničarske zaloge v Pulju. Med železjem je bilo tudi več razstreljenih granat. Ko so topili to železo, se je taka „razstreljena“ granata razpočila in nevarno ranila nekega uslužbenca te tvrdke. Na to je prišla vojaška komisija, ki je med železjem dobila še 20 nabitih granat. Oblastim se pa zdi vsa stvar jako sumljiva in govori se, da bi bile izvestne roke te bombe nekako nalašč eskamotirale v — Trst. Zadeva se preiskuje.

Doma in drugod.

V deželni šolski svet je kot namestnik umrlega dr. Schafferja stopil grof Barbo.

„Kranjska podružnica avstrijskega pomožnega društva za bolne na pljučih“ sklenila je v zadnji svoji seji na predlog g. O. Bambergarja enoglasno naslednjo resolucijo: „Z ozirom na to, da igrajo prah in smeti pri prenašanju mnogoterih bolezni, osobito pa jetike, zelo važno vlogo, in da so se drugod ustanovila že posebna društva, ki se pečajo z odvrčanjem tozadevnih nepravil, usoja se kranjska podružnica avstrijskega pomožnega društva za bolne na pljučih prositi mestni magistrat ljubljanski, da neprestano obrača svojo pozornost na snaženje cest in na odvažanje smeti, osobito pa da pazi na naslednje okoliščine: 1. Pozimi, ko se pri snaženju cest ne more tako izdatno škropiti, kakor bi bilo želeto, vrši naj se snaženje če mogoče ponoči ali vsaj ob takih urah, ob katerih je cestni promet najmanjši. Posebno naj se pazi nato, da se pometanje cest ne vrši ob času, ko je šolska mladina na cesti. 2. Dosedanji način odvažanja smeti, ki ni za prebivalce in pasante le mučen, temveč naravnost škodljiv njihovu zdravju, naj se po higijeniških načelih temeljito preuredi. Mestni magistrat blagovoli naj morda stopiti v dogovor z mestno občino dunajsko, ki se ravno sedaj bavi s tozadevnimi poizkusi. 3. Dokler se za smeti ne najde druge uporabe, naj se jih ne odklada v bližini hiš in javnih šetališč.“ — Podružnica bode k enketi v svrhu ustanovitve oskrbovalnice za jetičnike povabila tudi delegate delavskih društev, ker ji je posebno ležeče na tem, da se enquete udeležijo poznavalci delavskih razmer.

Družba sv. Cirila in Metoda v Ljubljani je imela svojo 159. vodstveno sejo dne 22. februarja 1905. Začetek ob 2. uri popoldne. Navzoči: Tomo Zupan (prvomestnik), dr. Dragotin vitez Bleiweis-Trsteniški, Luka Svetec (podpredsednik), dr. Ivan Svetina in Ivan Šubic. Svojo odsotnost je opravičil ces. svetnik I. Murnik in tajnik dekan A. Žlogar. Prvomestnik je obvestil navzoče, da se je naprošen 15. januarja t. l. vdeležil shoda pri Sv. Jakobu v Rožu na Koroškem. Označil je s cela nenavadno narodno vnemo tamošnjega ljudstva. Samo od sebe je namreč prišlo na to misel, da pozida tu štirirazredno slovensko šolo in ne odneha od tega svojega trdnega sklepa. Imenom vodstva je pozdravil na shodu navzoče in jim obljubil družbine požrtvovalnosti za to šolo do najskrajnejših mej. — V smislu § 18. družbinih pravil so se vdeležile te vodstvene seje kot svetovalke prvomestnice ljubljanskih podružnic gospe Franja dr. Tavčarjeva, Ivana Zupančičeva, Marija Trčekova ter zastopnice litijskih Slovenk gospe Terezina Svetčeva in gospdč. Ljudmila Robleková, kakor tudi prvomestnik št. jakobsko-trnovske moške podružnice dr. Fran Papež. Navedene čt. svetovalke z g. svetovalcem so bile vabljene za 4. uro in so točno došle. V njihovi navzočnosti se je natančno premostrilo vse družbino stalo glede

kave in se ponavlja glasovalo za to, da se vstraja pri sklepu storjenem v 155. vodstveni seji z dne 12. oktobra 1904, ki se je tovarnarju g. I. Jebačinu, iz posebne družbine obzirnosti, službeno vročil šele 30. novembra 1904, št. 6210. Glasom onega sklepa izza 12. oktobra p. leta se je pretrgala vez med družbo in dosedanjim zalagateljem družbine kave g. Jebačinom v Ljubljani, vsled širši javnosti že znanih dogodkov. Radi razmer, ki se v tej dolgi dobi do danes niso prav nič oblažile, pač pa izdatno poslabšale — sploh ni več mogoča kaka obnovev pogodbe ali kaka nova pogodba med družbinim vodstvom in med g. Jebačinom. — Nato se je na podlagi vodstvu došlih ponudb oddala dobava kavinih izdelkov v korist družbe najboljšim ponudnikom. S temi svojimi sklepi se je družba glede kave postavila ob enem na brezprimerno boljše materialno stalo, nego ga je zavzemati mogla do danes. — O končnih družbinih korakih v tej stvari se obvesti vesoljni slovenski narod svoječasno po posebnem naznanilu. — Potem, ko se je še sklenilo, da se založi nov družbin „narodni kolek“, je prvomestnik zaključil sejo ob 6. uri zvečer. — Družba naznanja, da se je pri založnikih družbinih vžigalic gg. bratih Perdan v Ljubljani in pri založništvu družbinega pralnega mila izvršila najstrožja revizija, ki je uverila družbino vodstvo, da so le-te založniške tvrdke oddajale vse po pogodbi naši družbi pripadajoče prispevke vestno tudi naši družbi. Ob tej priliki opozarjamo vse cenjene slovenske rodoljubkinje in rodoljube, da rabijo izključno le družbine vžigalice in družbino pralno milo. S tem se zagotavljajo družbi stalni dohodki, in rabijo objednem le najboljši izdelki.

Vodstvo družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani, dne 22. februarja 1905.

Vegova slavnost na Dunaju bo v sredo, dne 15. marca t. l. v dvorani hotela „zur Post“ Dunaj, I. Fleischmarkt 16. — Prijazno sodelovanje so obljubili: gospica Marijanica Zmrzlikarjeva, operna pevka; g. Karol Jeraj, član c. kr. dvorne opere (gosli); jugoslovanski godbeni kvartet (gg. K. Jeraj, M. Lenarčič, S. Šantel, C. Höne); g. Janko Jež, samospev; gg. Janko Jež in Vinko Krušič ml. (dvospev); slovenski možki in mešan zbor, pod vodstvom pevovodje pevskega društva „Zvezde“ g. Vinka Krušiča st.; godba bos. pešpolka pod vodstvom g. kapelnika H. Pavliša. — Pevske vaje za možki in mešan zbor so vrše vsaki ponedeljek in vsako sredo od 7. do 9. ure zvečer v „Slovanski Besedi“, Dunaj, I. Fleischmarkt 16 (vhod Drachengasse 3). Udeležuje se jih že lepo število požrtvovalnih pevk in pevcev. Upati je, da se jih bo še več udeleževalo, da bo krasno in navdušeno donela slovenska pesem združenih slovenskih pevcev in pevk v slavo slavnemu učenjaku in junaku Juriju baronu Vegi.

V mestno hranilnico v Kamniku je v mesecu februarju 1905 vložilo 174 strank 44.933 K 11 h, vzdignilo pa 159 strank 35.599 K 49 h, 4 strankam izplačalo se je hipotečnih posojil 4100 K. — Stanje hranilnih vlog 1.170.839 K 54 h, stanje hipotečnih posojil 886.019 K 93 h. Denarni promet 131.644 K 72 h.

Poskus za zboljšanje pšenice je napravila kmetijska družba torontalskega komitata. Vsejala je

na svojej zemlji tri različne vrste pšenice ter prišla do prepričanja, da je takozvano francosko zrno dobro plodno, toda dozori pozno in ne da posebno dobrega zrna. Somogy-pšenica pa je prekorajčila v množini banaško pšenico za 200 kg na enem katastrskem oralu. Ista družba je dosegla s križanjem Somogy-in banaške pšenice ter Somogy- in rudeče pšenice izborne uspehe. Obe vrsti hitro dozorita ter se dobro protivita poležanju in rji, sta mnogozrnati in težki.

Pšenice so pridelali v zadnjih desetih letih v enem letu povprečno: Amerika 200.400.000 hektolitrov, Rusija 143.210.000 hl, Francoska 117.400.000 hl, Indija 86.890.000 hl, na petem mestu Avstro-Ogrska 66.730.000 hl, Italija 66.700.000 hl, Nemčija 43.000.000 hl, Španija 36.170.000 hl, Argentinijska 26.530.000 hl, Kanada 23.120.000 hl, Rumunija 21.170.000 hl, Angleška 20.710.000 hl itd. Izmed držav izkazuje Norveška najmanjši letni pridelek 890.000 hl.

Sladkorna letina v Avstro-Ogrskeji ni dosegla cenjene višine 900.700 ton, marveč bo znašala komaj 880.000 ton proti lanskim 1.158.000 ton.

Najmanj škodljiva razsvetljava za naše oči je s petrolejem, potem slede zapored: navadna plinova luč, električna žarnica, Auerjeva luč in najbolj kva-ren je acetilen. Temu se opomore s tem, da se obda luč s posebno debelim steklom, ali pa s takim, ki ima v sebi gotove barve. V tem oziru so posebno priporočljive zelene šipe, rdeče in sivkasto-rumene (Fieuzal).

Avstro-ogrska banka je imela dne 15. pr. prometa za nič manj kakor 1547 milijonov kron.

Petrolejeve studence so našli v severni Hrvatski, v Ludbregu. Po ondutih geoloških sestavinah sodivši, morajo biti zelo bogati.

Ruski car. Massaryk je izračunal, da ima ruski car 160 gradov, kjer ima opravila 32.000 služabnikov. Štirideseti del cele Rusije je carjeva zasebna last. Tako obširnih posestev pač nima noben vladar več na svetu.

V Ameriki je nad 1200 tovarn za izdelovanje papirja, ki se ga napravi na leto za 4 milijone ton (4 1000 kg) v vrednosti 400 milijonov kron. V teh tovarnah naloženi denar znaša 500 milijonov kron, približno polovico te svote odpade na mašinerije. Za to industrijo značilno je dejstvo, da ni vstavlja v zadnjih letih nobena papirnica dela, še manj, da bi bankrotirala.

Celoidin se užje šele pri temperaturi 120° C. Trditelj, da bi pričel sam goreti, ali celo eksplodirati, se je izkazala po poskusih kot neresnična. Na Angleški so dali v ta namen svitnato obleko, na kateri so bili našiti gumbi iz celoidina, v bližini kamina. Pač se je sesedla svila, a gumbi so ostali neizpremenjeni. Nemška pošta je izpostavila škatljo iz lepenke visoki temperaturi. Počrnela je lepenka, a celoidinu, ki je bil tudi v škatlji, se ni nič zgodilo.

150 ljudi celo noč na eni ledeni plošči. Pred nekaterimi dnevi se je v finskih zalivu v bližini otoka Seskar pripetil čuden dogodek. Kakih 200 ribičev je stalo na obrežnem ledu in se pečalo z ribolovom. Ves dan je brila huda burja. Proti večeru pa se začuje močen grom in kakor bi trenil, se odloči ogromna plošča ledu, na katerem so stali ljudje — nekateri so imeli pri sebi celo konje — in veter jo žene ven na odprto morje. Vso dolgo noč so prebili v smrtni nevarnosti v hudem mrazu in strahu. K sreči se proti jutru obrne sapa in žene ledeno ploščo zopet h kraju, kjer so se vsi zopet podali na suho. Hudomušen morsk škrtat je uboge ribiče imel za norca celo noč.

Vulkanska katastrofa. En del obrežja Centralne Amerike je obiskala v zadnjem času grozna elementarna katastrofa. Kakor se poroča iz San Franciska, je imel parnik „City of Panama“, ki je dospel tja, grozno vožnjo v severni dolžini 16° 58' stopinj. Na več milij daleč je bilo morje pokrito z drevmi, travo in mrtvimi živalimi tako, da se je parnik z največjo težavo preril. Ta prirodni pojav je moglo povzročiti edino le pogreznjenje onega dela dežele vsled vulkanične erupcije.

Jane Leland Stanford, mogoče najbogatejša gospa na svetu, je umrla na zastrupljenju. Kdo ji je zavdal, še ni dognano. Vse njeno premoženje pripade Stanfordovi univerzi, kateri je podarila še za časa svojega življenja nad 75 milijonov kron!

Naročajte in razšir-jajte „Naš List“!

Zdravje je največje bogastvo!

Kapljice sv. Marka.

Te glasovite in nenadkriljive kapljice SV. MARKA se uporabljajo za notranje in zunanje bolezni.

Osobito odstranjujejo trganje in otekanje po kosteh v nogi in roki ter ozdravijo vsak glavobol. Učinkujejo nedosegljivo in spasonosno pri želodčnih boleznih, ublažujejo katar, urejujejo izmeček, odpravijo naduho, bolečine in krče, pospešujejo in zboljšujejo prebavo, čistijo kri in čreva. Preženo velike in male gliste ter vse od glist izhajajoče bolezni. Delujejo izborna proti hripavosti in prehlajenju. Lečijo vse bolezni na jetrih in slezih ter koliko in ščipanje v želodec. Odpravijo vsako mrzlico in vse iz nje izhajajoče bolezni. Te kapljice so najboljšje sredstvo proti boleznim na maternici in madronu ter ne bi smele raditega manjkati v nobeni meščanski in kmečki hiši. Dobivajo se samo: **Mestna lekarna, Zagreb**, zato naj se naročujejo točno pod naslovom:

Mestna lekarna, Zagreb, Markov trg št. 36, poleg cerkve sv. Marka.

Denar se pošilja naprej ali pa povzame. Manj kot ena dvanajstotina se ne pošilja. Cena je naslednja in sicer franko dostavljena na vsako pošto:

1 ducat (12 steklenic)	4— K.
2 ducata (24 steklenic)	8— K.
3 ducate (36 steklenic)	11— K.
4 ducate (48 steklenic)	14-60 K.
5 ducatov (60 steklenic)	17— K.

Imam na tisoče priznanih pisem, ki jih ni mogoče tu tiskati, zato navajam samo imena nekaterih gg., ki so s posebnim uspehom rabili kapljice sv. Marka ter popolnoma ozdraveli. Ivan Barentinčič, učitelj; Janko Kisur, kr. nadlogar; Stjepan Borčić, župnik; Ilija Mamić, opankar; Zofija Vukelić, šivilja; Josip Seljančič, seljak itd.

Ustanovljena l. 1360. **Mestna lekarna, Zagreb,** Ustanovljena l. 1360. Markov trg št. 104, poleg cerkve sv. Marka. 3

Zdravje je največje bogastvo!